

Méhészeti Közlöny.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYESÜLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1.-ÉN.

Az erdélyrészi méhész-egylet tagjai a tagsági díjért kapják. Tagsági díj rendes tagok részére évi 4 korona. Előfizetőknek: Egész évre 4 korona; félévre 2 korona.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a szerkesztő nevére Kolozsvár, Deák F.-u. 2 sz., reklamációk, hirdetésekre vonatkozó megkeresések dr. Balázs Ferenc főtítkárhoz Kolozsvár, Mészáros-utca, 3. sz., a pénzküldemények Zsögön Rácz Mihály egyf. pénztárnokhoz Kolozsvár, Bocskay-tér intézendők

Hirdetés díja: Egyszeri hirdetésnél egész oldal (187 négysz. cm.) 20 k., féloldal 10 k., negyed oldal 5 korona. Egyesületi tagok és fél éves hirdetőknél 10%-al, egész éves hirdetőknél 15%-al olcsóbb. A hirdetési díjak előre beküldendők az egyesület pénztárába. — Apróhirdetés szavonként 5 fillér. — Cikkeink átvétele csak a forrás („Méhészeti Közlöny”) tüzetes megjelölésével van megengedve.

A KEZIRATOKAT NEM ADJUK VISSZA.

Felelős szerkesztő: **Dr. Ványolós Miklós.**

Egyesületi élet.

A közgyűlés jegyzőkönyve.

Az Erdélyi Méhész Egyesület évi rendes közgyűlését f. évi január 26-án d. e. 11 órakor tartotta meg Kolozsvárt a városház közgyűlési termében.

Jelen voltak:

I. A tisztikar részéről: Br. Jósika Gábor elnök, dr. Zsögön Béla ig. alelnök, dr. Balázs Ferenc főtítkár, Zsögön Rácz Mihály pénztáros és dr. Ványolós Miklós szerkesztő.

II. A tagok részéről: Stieff Ottó, Szilágyi Márton, Simonffy István, Várad Mihály, Régeni György, Fogarasi József, Kuliseki Endre, Rákosi Albert, Máté Ferenc, T. Nagy József, Török Bálint, özv. Kremnitzky Aladárné, Simon Gyuláné, Schuller István, Nagy Gábor, pt. tanácsos, Kádár Elemér, Prodán János, Takács Gyula.

Elnökölt: Br. *Jósika* Gábor, jegyzett dr. *Ványolós* Miklós.

Elnök, üdvözölve a megjelenteket, meleg szavakban emlékezett meg a földművelési magas kormányznak, illetve magának gr. Serényi miniszternek és a kisebb gazdasági ágak vezetőinek azon páratlan jóindulatáról, mely lehetővé tette, hogy az egyesület a múlt évben országos kongresszussal egybekötött fényes kiállítás rendezhetett, buzdítva az egyesület tagjait, jövőre a közös egyetértés eredményezte sikert szem előtt tartva az állandó kitartásra. Megemlékezett néhai Csiki J. János alapító tagról, valamint Benkő Benedek egykori igazgató elnökről. Főltette az indítványt, hogy a közgyűlés intézzen üdvözlő táviratot Gr. Serényi Béla miniszternek, *Tervey* Imre min. tanácsos, *Lipthai* Béla cs. kir. kamarás, oszt. tan. *Krenedits* Ferenc titkár, *Kovács* Antal kir. tanácsos felügyelőnek s ezzel a közgyűlést megnyitottnak nyilvánította s a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítésére Simonffy István és Szilágyi Márton tagokat kéri fel.

Közgyűlés az elnöki megnyitót, valamint indítványait egyhangú lelkesedéssel fogadta.

1. Dr. *Balázs* Ferenc főtitkár fölolvassa az igazgató választmány évi jelentését, (melyet helyszüke miatt lapunk jövő számában teljertalmulag közlünk). Elfogadjatik.

2. *Zsögön Rácz* Mihály pénztáros fölolvassa az egyesület 1912. évi zárószámadását. Egyhangulag elfogadják.

3. *Szilágyi* Márton biz. tag fölolvassa a pénztárvizsgáló bizottság jelentését s a pénztárnoknak a felmentvény kiadását javasolja. Közgyűlés a jelentést helyesséssel fogadja s pénztárnoknak a fölmentvényt kiadja.

4. *Zsögön Rácz* Mihály fölolvassa az egyesület 1913. évi költségvetési előirányzatát. Elfogadják.

5. Dr. *Balázs* Ferenc főtitkár előadja az elnökség alábbi indítványait:

a) Az alapszabály 8. §-a értelmében a tagsági díjat a következő három évre, tehát 1913—1915. évre a választmány évi 4 koronában javasolja megállapítani. Elfogadott.

b) A 37. §. értelmében az igazgató választmányi tagok száma lehet 24—40-ig. Az eddigi választmányi tagok kiegészítéseül, az igazgató választmány 27-re javasolja kiegészíteni az új igazgató választmányi tagok, tehát a kö-

vetkezők lennének: Szép Gyula és Donáth Aladár. Egyhangulag megválasztottak.

c) A 47. §. értelmében a 200 koronát meghaladó pénzüsszeg elhelyezéseül közgyűlés jelölje ki a Kereskedelmi bank pénztárt. Kijelölte.

d) A 29. §. b) pontjában szereplő számvizsgáló bizottság tagjai u. m. Batázs Péter és Szöcs Ede időközben tisztességükrol lemondván az igazgató választmány, a közgyűlés utolagos jóváhagyása reményében Kádár Elemér és Szilágyi Márton választmányi tagokat kérte fel, kik ezen kötelezettségöknek eleget telve választmány javasolja, hogy az illetőket a közgyűlés a következő tehát 1913. évre is arra a tisztségre kérje fel. Miután a tisztséget elfogadták kikiáltottak.

e) Bejelentetik végül, hogy az alapszabály 39. §-a g) pontja értelmében igazgató választmányunk az egyesületünk hivatalos szakközlőnye szerkesztője mellé segítő társul a lapfelügyelő bizottságot az első alelnök vezetése alatt kijelölte. A bizottság tagjai Bokor Károly, egyesületi alelnök, elnök Donáth Aladár, Takács Gyula és Szilágyi Márton bizottsági tagok.

E bizottság feladata a lapot ellenőrizni és a szerkesztőt munkájában támogatni. Megválasztottak.

6. A közgyűlés utolsó pontja a sorsolás a tagok jelenlétében a következő eredménnyel ejtetett meg:

a) *Egy-egy példány házi mézes tészták:* Kovács József Helyt, Simkó György Választ, Csuka Simon Mócs, Vajda Lajos M.-Szopor, Somossi László Kishács, Varró Miklós U.-Szt.-Péter, Ferenczi Áron Medesér, Zseltvai Testvérek Budapest, Kohár János Sarmaság, Ferenczi István Helyt.

b) *Egy-egy példány Erd. Méh. tört.* Uzon Mátyás Szászkeve, Tormás György Ötvény, Jánosi József Tömös, Szabó Ignác Dobrest, Fosztó Dénes Vizakna, Keresztes István Helyt, Marinka György Helyt, Vas Árpád Martonos, Vida László Karcag, Orbán Lajos Helyt.

c) *Egy-egy darab kaparóvas:* Virt Mihály Ürményháza, Szuri Péter Bégamonostor, Takács Gyula Helyt, Szöcs János Körtvélyfája, Lám Béla Detta.

d) *Egy-egy darab fedelező villa.* Várad Albert Helyt, Schobel György Botfalu, Mesteróvits Egon Csik-Szt.-Mihály, Lengyel Ákos Kraszna, Veres Ferenc Torda.

e) *Egy-egy darab fedelező kés:* Dr. Párdi Kálmán N.-

Szeben, Lehöcz János Helyt, Zolnai András Helyt, Morár Illés Szamosfalva, Dreskovits Kálmán Ürményháza.

f) *Egy-egy darab keretfogó*: Szolnai Albert Brassó, Triff Emil Bányabükk, Seiler Géza Helyt, Derzsán Gábor Szamosfalva, Kis János Apáca.

g) *Fél-fél kgr. műlép*: Kovács János Szász-Egerbegy, Dregán László Magyarnádas.

h) *Egy-egy kgr. méz*: Román Albert Helyt, Bölöni Antal F.-Csernáton, Szibert Lila Sajómagyarós, Mikola Géza Sz.-Fenes, Szilágyi Márton Helyt.

i) *Egy-egy raj*: Váradi Mihály Helyt, Nagy Gábor Helyt.

k) *Egy-egy orsz. mér. kaptár*: Bidermann Ferenc Helyt, Tarcsafalvi Albert Helyt, Schuller István Helyt, Siketes Sándor Cserna.

Több tárgy nem lévén elnök a közgyűlést berekesztette.

Kmf.

Báró Jósika Gábor,
elnök.

Dr. Ványolós Miklós,
jegyzőkönyvvezető.

Tisztulás, himpor-, méz- és vizszükséglet.

(Februárius a méhesben.)

Még hókoronát hord a magos hegytető; még tehér köntösben az erdő és mező, — de nem sokáig már: itt a télutó!

Milliók ajkáról egy hő óhajtás emelkedik fel: Istenem, csak tavasz lenne már!

S a hóvirág fölött, mint röpke lény sugar, úgy szárnyal a remény, — már tavaszban jár . . .

Amott, a völgyben, a déli oldalon, tarkább már a hely; a hófoltok között kék ibolya, hóvirág és kökörcsin azt hirdetik: a tavasz már közeleg!

A nappalok hosszabbodnak. A nap melegebben sütő sugarai életre hívják a pihenő méheket: az anya már petézik az erősebb családoknál! Vigyázzunk, a fészek meleg legyen, nehogy a fiasítás meghüljön, mert bármit is hirdes-

sen az ó-iskola, igenis: a fiasítás meghüléséből költésrothadás származhatik! — Érthető, hiszen még zord időktől kell tartanunk. Ha enyhébb napok jönnek, a méhek szétterülnek s a fiasítás is nagyobb mezőre terjed. Ha azonban az idő zordabbra fordul, összehúzódna s a fiasítás széle fedetlenül marad és elhal. Mivel pedig a méhek kihordani nem tudják, megkezdődik a bomlási processzus s kész a fertőzés lehetősége.

Ezért mondom: a fészket tartsuk melegen, sőt ha különösebb ok nincs rá és nincs legalább 10 C° meleg, februárban a kaptár megbolygatásától is óvakodjunk! Nemcsak meghülésnek, de a vérhas veszedelmének is kitehetjük méheinket *De gondunk legyen a nyugalom további megóvására is!*

Emellett figyelmet igényel, hogy a fiasítás már szaporodik és a méhek méz-, himpor- és vízszükséglete is fokozódik!

Ahol mézhiányt észleltünk, azon csak lépesméz beadásával, — szükségből ikrás mézzel — segítsünk; de higitott mézet, vagy pláne denaturált cukrot, szörpöket etetni most még veszedelmes, de máskor se nagyon ajánlatos.

Ha a hőmérséklet 8—10 C°-ra való emelkedést mutatna, — feltéve, ha szélcsend vagy délnyugati légáramlás van, — bizonyos, hogy a tisztulás is megtörténik februárban. Siessünk a méhes környékét ponyvával, vagy szalmafélével beszórni, hogy a lehulló méhek meg ne dermedjenek a havon. Tanácsos a méhes és a közeli épületek fedeléről lehúzni a havat vagy beszórni polyvával, mert oda száll a legtöbb méh.

A kirepülő családokat figyeljük meg. A melyek této-vázás nélkül, vigan repülnek ki, vagy erős játékot kezdenek, azoknál nincs baj. Ellenben a hallgató, vagy koppantásra erősen felzúgó családok valami hiányt szenvednek, talán éppen anyátlanok. Ezeket gyorsan vizsgáljuk át és a hiányt pótoljuk. Ha anyátlanoknak bizonyulnának, azonnal egyesítsük valamelyik erős családdal, (gyöngével csak úgy, ha anyját elzárjuk!) mert a tavaszi anyátlanság rablást okoz.

Az egyesítés egyszerű átrakás útján történik, mely előtt a népet langyos mézes vízzel *gyöngén* megpermetezzük.

Több időt igénylő műveleteket csak meleg helyiségben végezzünk!

Tisztulás után a kaptárok, kasok aljából minden hulladékot gondosan kaparjunk ki.

A helyben vásárolt méhcsaládokat kirepülés előtt, a vidékről vásároltakat csak kirepülés után szállítsuk haza, különben a lépeket berondítják.

Óvakodjunk öcska kaptárok stb. vásárlásától.

Hiven, a természetet követve, csak méz, víz és term. himpor legyen a méhek tavaszi elesége! Lisztféléket is csak ott használunk, ahol erdő nincs. Erről következőleg bővebben.

Donáth Atulár.
méhészeti szaktanár.

Indítvány a magyar méhésztörvény megalkotására vonatkozólag.

(Folytatás és vége.)

Igen fontos és kodifikáció részéről figyelembe vevendő körülmény, hogy a kivonult és megszállott rajnak egy helyen két napig tartó ideiglenes tartózkodása már a ritkaságok közé tartozik; mert a tapasztalat szerint a megszállás után néhány óra múlva már tovább száll, rendes tartózkodási helyet keres, vagy széteszlik. Ebben a speciális kérdésben tehát a foglalást korlátlan túlhajtott megszorító intézkedésnek közgazdasági jelentősége is van, a mennyiben a fáradságos és különben is sok kellemetlenséggel járó befogás iránti hajlamot csökkenti, míg az ellenkező intézkedés, a tulajdonosnak okoz jogtalan károsodást. Ezért nem kis megütközéssel vettem tudomásul, hogy a Polg. t. k. tervezetének a fentebbiekben ismertetett 595-ik §-a rendelkezéseivel kapcsolatosan, az előkészítő bizottság azt a módosítást vette föl, hogy az elszállt méhraj nemcsak akkor lesz gazdátlan, ha idegen telekre száll.

hanem tekintet nélkül arra, hogy a raj kinek a telkére szállott: az *anyakas elhagyásával gazdátlaná válik.* (!)

A P. t. tervezetében fölvetett további intézkedések a következők:

596. §. «Ha több tulajdonos méhrajai egyesülnek: az egyesülés után befogott raj közös tulajdonná válik. A hányadokat az egyesülés előtt volt rajok száma szerint kell meghatározni. Azt, akinek raja az 595. §. értelmében gazdátlaná lett az egyesülés utáni rajból semmi sem illeti meg.»

597. §. «Ha a méhraj idegen elfoglalt méhkasba került, a raj annak válik tulajdonává, aki a kasban előbb volt méhek tulajdonosa. Az előbbi tulajdonosnak alaptalan gazdagodása miatt nincs követelése az új tulajdonos ellen.»

Mindezek a rendelkezések, valamint az 596. §. második bekezdése a m. kongresszus megállapításából vétettek át. (Lásd a kongr. tervezet 4., 8., 9., 10. §.) avval a hozzátoldással, hogy a rajok egyesülése esetén azt, akinek a raja gazdátlaná lett az egyesített rajból semmi sem illeti, a mi különben annyira természetes, hogy külön törvényes intézkedésre nincs is szükség, mert a foglalás jogszerű, az igény jogerősségét ipso facto megszünteti.

A P. S. t. tervezetébe a méhészkongresszus megállapodásából kizárólag a raj fogásra vonatkozó intézkedések véletlek föl abból az indokból, mert a törvény tervezői csak ebben a kérdésben látták szükségesnek a polgári törvény általános szabályaitól eltérő «speciális» intézkedést és a kongresszusi megállapodásnak a II-ik fejezetében foglalt többi intézkedések a tervezet további általános rendelkezéseiben találtak megoldást.

Véleményem szerint a magánjog keretében kellett volna helyet foglalnia a kongresszusi megállapodás 1. és 2. §-ban foglalt intézkedéseknek is. Most épp oly speciális törvényes intézkedéseket igényel a méhészkedés joga gyakorlatának szabályozása, mert a raj fogás általi tulajdon szerzés kérdése.

Az kétségtelen, hogy a méhészkedés joga a birtok fogalmából önkény folyik és hogy a kongresszust a törvényes intézkedések sorába ezt a tételt is befoglalta, az azért történt, mert:

1. Számos esetben hatóságilag is támogatott akadályokat gördítettek bizonyos területeken, különösen pedig szőlőkben és szőlők közelében a méhészkedés elé.

2. Konkrét esetekben ellentétesen megoldott viták támadtak a felett, hogy közös birtok területeken kiknek van joga a méhészkedésre.

3. Az ugynevezett vándor méhészetre szóló tekintettel.

A vándor méhészet a mint minden méhész előtt ismeretes, abból áll, hogy valamely járműre helyezett méh tulajdonosa, valamely dúsan mézelő legelő közelében megállapodik s a mézelő idő alatt a legelőt kihasználja.

Számos esetben a méhlegelő tulajdonosa tiltakozott a vándorméhészetnek az ő birtokán leendő felállítása ellen és a magánjog szabályai értelmében tiltakozásának érvényt is szerzett. Következésképpen a gazdag méhlegelő kihasználatlanul maradt, habár a vándorméhészt tulajdonosa kész volt a netalán okozható károkat megfizetni s így nemcsak a méhészet tulajdonosa esett el jelentékeny haszontól, hanem amint ösmeretes a kihasználás hiánya miatt a legelő méztartalma is kárbaveszett, de károsodott a terület tulajdonosa is, nemcsak a kihasználásért felajánlott összeg erejéig, de kárt szenvedett az által is, hogy a virágnak a méhek általi megtermékenyítése is elmaradt. Mert hiteles följegyzések közül két egyenlő művelés alatt álló repce vetés közül az, a melyik közelében a vándor méhészet volt felállítva 20 százalékkal nagyobb magtermést adott, mint az a vetés, amelyet a méhek csak szorványosan látogattak.

A helyes, az okszerű gazdasági politika is azt követeli tehát, hogy a vándorméhészet elé gördíthető akadályok elhárításáról törvényes úton történjék intézkedés.

A kongresszus részéről elfogadott törvény tervezet 1. §-a csak általánosságban intézkedik ugyan, hogy a méhészkedést mindenki szabadon gyakorolja, de már azon a kongresszuson is élénk eszmecsere folyt e fontos tárgy felett és szükségesnek tartottam a tervezet I. fejezete I. §-át kiegészíteni azzal, hogy a vándorméhészetet is mindenki, bárhol szabadon gyakorolhatja, a 4-ik §-ban foglalt feltételek mellett (t. i. ha az okozott kárt megtéríti.)

A P. t. k. tervezetében is kifejezést nyert az az eszme, hogy magasabbrendű közgazdasági igényeknek bizonyos arányban alá van rendelve a magánjogi érdek. Ezért minden törvény megengedi a kiszállott raj követését és befogását idegen területen is, a kártérítés kötelezettsége mellett. A vándorméhészet szabad gyakorlatához, ami annál is fontosabb közgazdasági érdek fűződik.

A fennebb előadottakban úgy vélem sikerült kimutat-

nom, hogy a magyar polg. törvénytervezet ismertett részre a méhészeti törvényt nem pótolhatja. Nem csak azért, mert a magánjog körébe vágó intézkedései nem fedik a szükségletet, hanem azért is, mert nélküli és a dolog természeténél fogva nélkülöznie kell a közigazgatás körébe vágó további intézkedéseket, amelyek nélkül egy-egy-séges méhészeti törvény nem is képzelhető.

A vadászat és halászatra vonatkozó törvények szoros értelemben vett magánjog körébe vágó intézkedései is helyet foglalnak az általános polgári törvénykönyvben. De ezért még sem vonhatja senki kétségbe, hogy szükség volt eme törvények megalkotására. A méhészet nem esélyesebb fontosságú közigazdasági tényező, ezért ez oly régóta sürgetett törvény megalkotása tovább nem halasztható.

Midőn tehát bemutattam az 1896. évi orsz. méhészeti kongresszus megbízásából szerkesztett és jelen alkalomra átdolgozott, illetve módosított méhészeti törvény tervezetét hivalkozással az eredeti tervezethez fűzött indoklásra, indítványozom, hogy a kongresszus a m. törvény sürgős megalkotása iránt, a nm. földművelésügyi miniszterium útján a magyar kormányhoz intélzen felterjesztést.

Bodor László.

A méz feldolgozása és értékesítése.

— Szilágyi Márton felolvasása. —

Midőn az országos kongresszus rendező bizottsága meglisztelő bizalmából «A méz feldolgozása és értékesítése című tételről esekély tudásom és tapasztalatom után előadásom meghallgatására szives türelmököt igénybeveszem bátorit, az a tudat, hogy minden, ami a méz fogyasztását és értékesítését célozza, önöket érdekli, ámbár nem tudom, hogy ezuttal számítások nem fog csalódással végződni. Azért előre is elnézésöket kérem.

Hogy hazánkban a magyarok beköltözése előtt itt lakó népek tartottak-e méhet s így a mézet ismerték-e? erről ninesenek hiteles adataink. Valamint arról sem, hogy őseink az új haza elfoglalása előtt is már tenyésztettek volna méhet. De lehetetlenségnek kell tartanunk, hogy őseink már a régi hazájokban ne ismerték volna a méhet,

hisz mint olyan vadász és pásztor nép, lehetetlen, hogy ne találtak volna a mezőn és erdőn odvas fákat, melyekbe a méhek begyűjtötték a dús legelőről a virágkelyhek nektárját.

Mindenesetre találtak s el is vették a mézet és így megismerték.

Ha pedig nem találtak volna, úgy a beköltözés után a meghódított népektől kaptak kedvet a méhtenyésztésre miután a mézel megismerték és megkedvelték.

Azonban a méhtenyésztéshez az állandó letelepedés, a keresztény vallás felvétele s a földműveléssel való foglalkozás elterjedésével láttak nagyobb buzgalommal.

Erre megvolt a kedvező alkalom, mert a nagykiterjedésű legelőkön, virágos erdőkön kimeríthetetlen virág kínálkozott. A méhészkedés emelésére Szt.-István királyunk alatt történik a legelső gondoskodás.

A nagy király az apátságokat monostorokat alapító leveleiben méz és viasz járandóságokat biztosít, kötelezve a népet, hogy méz és viaszból tizedet szolgáltatson be az apátságoknak. Valamint elrendeli, hogy a monostorokat méhészkedésökben ne háborgassák.

Későbbi Árpádházi királyaink is sok üdvös rendelkezést tesznek a méz és viasztermelés és kereskedés emelésére s a méhészkedőket s kereskedőket kedvezményekben részesítik.

Ez a körülmény, valamint az, hogy akkor még más édesítő anyagot nem ismertek, a méhészetnek olyan lendületet adott, hogy nem volt olyan család, kinck háza eresse alatt ne döngicsélt volna a méh.

Erre szükség is volt, mert a mézet nem csak mint esemegét, hanem mint édesítő anyagot használták.

A viaszt pedig az egyház nem nélkülözhetette, el volt rendelve, hogy a templomokban tiszta méh viaszból készült gyertyát használjanak, hiszen mást nem is használhattak, mert még a steárint nem ismerték. Sok viasz kellett az okiratok függő pecséteihez is.

A mézet, nem mint most pergetéssel, hanem szüréssel préseléssel és olvasztással nyerték. Habár sokat is fogyasztottak őseink mégis jóval többre rugott az a méz mennyiség, amit a mézes kalácsok és mézsörök készítésére használtak fel. A mézes kalács és méhsör iparunk fejlettebb volt, mint más országoké.

A méhtermékek hazai fogyasztása a mai szükségleteknél is nagyobb volt, mégis méz és viasz és az ezekből

előállított készítményekből nagyon sokat szállítottak külföldre. Hogy mennyire ment ebben az időben a méz és viasz termelés számszerűleg ki nem mutathatók, de az bizonyos, hogy a termelés nemcsak a hazai szükségletet fedezte, hanem maradt felesleg kivitelre is.

A méhtermékek feldolgozásával nagyban foglalkoztak Eperjesen, Pozsonyban, Lőcsén, Kassán.

Például Kassán Németi Mihály mézes kalácsos 1725-ben csak egy vásárra 71.000 drb. mézes kalácsot küldött.

Erdélyben a székelyek és szászok foglalkoztak a méz és méhtermékek feldolgozásával.

Itt is sok méhsert készítenek, de a fősúlyt a mézeskalácsok, sütemények s viaszgyertyák készítésére fordították.

A kolozsvári, tordai, kézdivásárhelyi, brassói mézes kalácsokat, még Konstantinápolyban is ismerték.

Bethlen Gábornak Konstantinápolyba küldött követe azt írja urának, hogy «mézeskalácsot küldeni ne felejtse a jóbarátság kedvéért a törökbasáknak».

Sajnos, hogy az annyira fejlett erdélyi mézeskalács és viasz ipar lassanként hanyatlásnak indult. Ha ennek okait vizsgáljuk, többféle körülményben keresendő.

A hanyatlásnak részben előidézője volt a méz és viasz dézma szolgáltatásán kívül annak megadóztatása a törökök részéről méz és viasz sarcolása.

Elhez járult továbbá, hogy a méz és viasz hamisítása is kezdett lábra kapni.

A méz és viasztermelés kezdett nem jövedelmező lenni, abban az arányban, amint a mezőgazdasági termelés nagyobb arányu terjedése a méhlegelőket apasztja.

De a legnagyobb hatással volt a haszonnal való méhészkedés hanyatlása, hogy a mézet nélkülözhetővé teszi a cukor, a viasz pedig a stearin és olajjal való világítószerek.

A méz és viasz ára lemegy a méhészkedés kezd már nem az a jövedelmező termelési ág lenni.

Amint előbb említém a méznek legnagyobb ellenfele lett a cukor.

Pedig ha a két édesítő anyagot közelebbről vizsgáljuk, óriási a különbség a kettő között az emberi szervezetre nézve. A táplálkozásban nagy szerepet játszik a cukor.

Ezzel édesítjük reggelinket s más étteleinket. Cukrot kér a gyermek mihelyt beszélni tud.

Az emberi szervezetnek hőerő képződésre is szüksége van cukorra.

Ebből azt lehet következtetni, hogy a cukor jó és könnyen emészthető tápszer.

Ez azonban nem felel meg a valóságnak. Dr. Börner német orvos szerint «A cukor, mint cukor emészthetetlen.

Ha gyomorba kerül, akkor a gyomornedv különösen a sósav hatása alatt előbb vegyileg átkell változnia, hogy a véredények által felvétethessék. Ha az átváltozás, mint pl. a gyomorbetegéknél akadályozva van, akkor a cukor erjedésbe megy és emésztési zavarokat, — különösen gyermekeknél gyomor és bélbetegségeket okoz. Hogy a cukor emészthető legyen szükséges, hogy átváltozzék (invertáldjék) szőlőcukorrá és gyümölcscukorrá, hogy így a véredények felvehessék.

Ezzel szemben a méz főalkatrésze a szőlőcukor és gyümölcscukor, mely a gyomorba jutva minden változás nélkül átmegy a vérbe. A méz tehát koncentrált növényi nedv, mely az említett cukrokon kívül tartalmaz igen becses ásványi sókat is, melyeket az emberi szervezet a legkönnyebben felvesz.

Ebből látható, hogy mennyivel egészségesebb a méz, mint a cukor. Klinikai észlelétek alapján be van bizonyítva, hogy a mézet a leggyengébb gyomru ember is bátran élvezheti. Gyorsan fejlődő, sápadt gyermekeknek valóságos áldás, kitűnő orvosság és tápszer a méz.

Míg a cukor csak fűszer, mely nagyobb mennyiségben az emberi szervezetre káros és mérges hatású is lehet. Mindemellett is, hogy a méz a cukorral szemben összehasonlíthatatlanul nagyobb előnnyel bír az emberi szervezetre a cukor mégis nagy versenytársa lett a méznek.

Mióta az ipar a nád- és répacukrot nagyban gyártja a méz csaknem leszorult a mindennapi szükséges táplálékok sorából.

A másik oka, hogy a méhészkedés régi elterjedtségéből veszített az is, hogy a méz megszűnt élelmiszer lenni hazánkban.

Nem képez fogyasztási cikket a méz.

Hogy azza tehessük, a művelt külföld példáját kellene követnünk. Aki külföldön például Schveizban utazott, látta, hogy nincs valamire való vendéglő, kávéház, hol a reggeli mellé ne szolgáltatnának fel mézet. Hozzá tartozik az, mint a kávéhoz a zsemle.

Erre kellene a közönség figyelmét felhívni, hogy a reggelijéhez mézet fogyasszon s mi méhészek a vendéglősöket, kávéháztulajdonosokat a méznek a kávéhoz való felszolgálatására felkérnünk.

Ha megismerte a közönség a méznek az egészségre áldásos voltát, ne tekintse azt nyalánkságnak, hanem szükséges élvezeti cikknek.

Igy, ha nagyobb lesz a belföldi fogyasztás, nem kell mint eddig, potom áron eladni szomszédunknak, akik szervezkednek s már arról is tanácskoztak, hogy emeljék fel a vasuti szállítási díjakat s nehezítsék meg a magyar méz kivitelét. Pedig mit tesznek a mézünkkel, meghamisítva, drága pénzen adják el, mint magyar mézet s rontják vele jó hírnevét, a magyar méznek, vagy pedig különböző édességnek feldolgozva, drága pénzen visszavásároljuk.

Hogy nem nagy a kivitelünk külföldre, hol pedig keresett a magyar méz a magas vám oka.

Emelkednék a méz ára, ami tekintve a mostani drágasági viszonyokat, nincs arányban a többi élelmi cikkek árával. Az ideai ára a méznek igaz, hogy elég magas, de mit ér, ha nincs mit eladni.

Szervezni kell a mézkereskedelmet, mert a mostani közvetítésnél mindenkinnek van haszna, csak a méhésznek nincs.

Mindenki igyekezzék magának vevőközönséget szerezni s közvetlen a fogyasztónak adni el, akár kis adagokban is, mert így jobb árat is kap érte.

Nekünk méhészeknek az a kötelességünk, hogy mindig tartsuk szem előtt a méz minőségét s nem a mennyiséget tartják szem előtt s híg mézet pergetve adják el, a magyar méz jóhírnevének ártanak s a mézet a közönséggel nem megkedveltetik, hanem kedvőket szegik.

Azután kövessük a külföld példáját azzal is, hogy a mézet mi méhészek is használjuk családunkban cukor helyett mézet, mert mint láttuk az egészségre hasznosabb annál. Azután dolgozzuk fel különböző élvezeti cikknek. Igen kitűnően felhasználható almabor vagy gyengébb szőlőbor megjavítására. Nagyon Jó likőr, sőt még pezsgő is készíthető vele. Erre megadja az útmutatást felejthetetlen nagy méhésznök br. Ambrozi Béla kinek bor, pezsgő készítményei mindenütt sikert arattak.

Sőt tovább megyek használjuk a tésztiák készítésénél is a mézet cukor helyett.

E téren vannak már uttörő méhészsasszonyaink. Hiszen a kiállításon láhattuk és ízlelhattuk azokat a szép és ízletes tésztákat, melyeket méhészhölgyeink kiállítottak.

Szép sikert mutathat fel özv. Kremnitzkyné Fröhlich Ilona öngagsága, ki a házi mézes tészták készítés módját összegyűjtötte abban az általa kiadott két füzetben.

Ott van Ambrozi Béla báró Sötér Kálmán és Nemeszegi Kálmán, kinek «A méz a háztartásban» című munkájában igen sokféle célra felhasználható a méz és így emelhető a méz fogyasztás.

A méz fogyasztás emelését célozza az Erd. r. méhészegylet is mikor elhatározta, hogy a kiállítással kapcsolatosan mézet sorsol ki és mézvásárt tart.

Tegyük ezt a társegyesületek is s minden évben tartsanak egyes helyeken gyűléseket s kisebbszerű kiállításokat s ezzel kapcsolatosan mézvásárokat, mert így a kereslet még jobban fellendül. A fogyasztás emelése és általánosítása pedig nem lehetetlen.

Ha eljön az az idő, mikor a méz épp olyan nélkülözhetetlen élelmi cikk lesz, minden családban, mint a vaj, ha a tizóraitra és uzsonnára is méz kerül az asztalra, akkor a méznek is emelkedni fog az ára s ezzel magunknak is és édes hazánk minden méhészenek jólétét mozdítottuk előre.

Apróság a méhészet köréből.

Hogyan készül a jó birsalmasajt?

Veszünk tetszés szerinti mennyiségű birsalmát s azt jól megmosván megfőzzük.

A megfőzött birsalmát (hámozatlanul ám, mert a hajában van az igazi íze!) megreszeljük és a reszeléket megmérjük.

Minden $\frac{1}{2}$ kg. ra veszünk 40 kg. mézet és 10 dgr. porcukrot; ezt a reszelék közé kevervén, $\frac{1}{4}$ óráig főzzük. Mikor a főzet már kellő sűrűségűvé lett, tányérekba v. kisebb formába merjük, esetleg lapítóra öntvén, ujjnyi vastagra elegyengetjük és kihülés után felszabdaljuk.

Méhészeti szaktan.

Különfélék.

A Méhészeti Közlöny február havi számához a módosított *Alapszabályból* egy-egy példány minden tag részére csatolva van. E módosított s miniszterileg jóváhagyott alapszabály kibocsátásával minden eddig kiadott alapszabály hatályát veszti. A módosított alapszabály szerint az ezután belépő tagok 3 évi kötelezettséget vállalnak.

Megbízás. A földmivelési miniszter a kisebb gazdasági ágak (melyhez a méhészet is tartozik) ügyosztályának ideiglenes vezetésével Krenedits Ferenc miniszteri titkárt bízta meg.

Kinevezések. A földmivelésügyi miniszter Donáth Aladár, Valló Zoltán, Nagy Géza és Bázler Béla elemi iskolai tanítókat a X. fizetési osztályba méhészeti tanítókká nevezte ki.

TARTALOM: Egyesületi élet. — Tisztulás, himpor-, méz- és vízszükséglet. Donáth Aladár. — Indítvány a magyar méhésztörvény megalkotására vonatkozólag. Bodor László. — A méz feldolgozása és értékesítése. Szilágyi Márton. — Apróságok a méhészet köréből. — Különfélék. — Hirdetések.

Eladó nemesített méhcsaládok !!

Átköltözés miatt eladok 50 drb nemesített méhcsaládot orsz. e. kaptárban, darabját 40 kor., 30 darabot átmeneti kaptárban (kas-ládaival) 24 kor. árban. Jankafalva—Bihardiószeg:

DONÁTH ALADÁR, méhészeti szaktan.

Szép világos vegyes virágmézet

5 kilós bödönökben 9-50 koronáért, méhészeti célokra is teljes felelősséggel szállít:

Szakács Ferenc méhészete, **Kászonimpér.**

Keretlécet három oldalon meggyalulva, 5 kgrmos postacsomagokban, 130 cm. hosszúságtól lefelé bármily méret szerint feldarabolva, 3 korona 80 fillérért bárhova bérmentve szállit **Cseh Gáspár** fűrészmester (Török utóda) *Gelencén* (Háromszékmegeye). Nagyobb megrendelések a legjutányosabb árban vasúton küldetnek el.

1—2

Több bronz-, ezüst- és aranyéremmel kítettetve!

A huszadik század legelőnyösebb és legkönnyebben kezelhető kaptára a **DUNDLER-féle**

váltórendszerű kaptár,

mely közös kijáróval és 15 különböző változatban használható.

Előnyei: 1. Röpnylás tetszés szerint alkalmazható, alsó, középső, vagy felső. 2. Erőteljes törzs állítható elő az akácvirágzásra, mely gazdag mézelés biztosítéka. 3. Hannemam rác nélkül is lehet mézeltetni, külön mézkamrában. 4. A rajzást könnyű módon meg lehet a váltó segélyével akadályozni. 5. Könnyen lehet műrajt készíteni. 6. Bármikor lehet új anyát neveltetni anélkül, hogy előbb a régi anyát megölnénk. 7. A pergetéskor a méhek a váltó segélyével a mézkamarából eltávolíthatók anélkül, hogy a sepréssel törni kellene őket, tehát a méz elszedésekor nincs többé méhszúrás. 8. Ugyancsak az ályanyai törzsek is eltávolíthatók a lépekről, tehát nem szükséges a méhesből elhurcolni

ismertetés és árlappal díjtalanul szolgál:

DUNDLER KÁROLY, Gyulán

1—3

Kórház-utca 20. sz.